

2. Kovalchuk, V.N., 2008. Typovi zadachi profesiinoi diialnosti vchytelia informatyky z informatsiinoi bezpeky, *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*, 37, s. 195-198.
3. Ponomarova, N., 2017. Analiz funktsii vchytelia informatyky u profesiinii orientatsii shkolariv na IT-spetsialnosti, *Naukova diialnist yak shliakh formuvannia profesiinykh kompetentnosti maibutnoho fakhivtsia: materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii «NPK – 2017»*, m. Sumy, Ukraina. s. 164-166.
4. *Slovyk-dovidnyk z profesiinoi pedahohiky*, 2006. Odesa: Palmira.
5. Tykhonova, T.V., Osoblyvosti profesiinoi diialnosti vchytelia informatyky v umovakh natsionalnoi systemy osvity, [online] URL: <<http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2002/24-11-7.pdf>> [Data zvernennia 21 Traven 2020].
6. Fitsula, M.M. 2002. *Pedahohika: navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchykh pedahohichnykh zakladiv osvity*. Kyiv: Vydavnychiy tsentr «Akademiia», 2002.
7. Kharkivska, A.A., 2014. Analiz shliakhiv udoskonalennia zmistu profesiinoi pidgotovky maibutnoho vchytelia informatyky, *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia, pedahohiky ta psykhologii*: zb. nauk. pr. Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu, Kherson: Hrin D. S., s. 172-174.
8. Iahupov, V.V. 2002. *Pedahohika: navchalnyi posibnyk*. Kyiv: Lybid.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-28-360-367>
УДК 378.011.3–051:18.089.6

Прядко Олена Михайлівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри музичного мистецтва

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка,

Кам'янець-Подільський, Україна.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0728-976X>

pryadkoov@ukr.net

ВЛАСТИВОСТІ УВАГИ МУЗИКАНТА-ВИКОНАВЦЯ

Анотація. У статті вивчаються особливості розвитку інтелектуальної сфери студентів музично-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів як необхідної умови успішності процесу оволодіння знаннями, вміннями та навичками. Розглядаються питання формування вищих інтелектуальних потреб особистості студента під час навчання, аналізується потенціал його пізнавальної сфери для того, щоб урахувати цю інформацію під час групових та індивідуальних занять. Управління процесом навчання вимагає володіння педагогом ефективними підходами передачі знань, створення сприятливих психолого-педагогічних умов для засвоєння студентами. Важливим є врахування психологічних аспектів функціонування пізнавальної сфери особистості студента, обсягу та глибини пам'яті, сформованості чітких установок у навчанні, особливостей його емоційної сфери. Вивчення особливостей функціонування уваги є особливо важливим у педагогіці, оскільки вона відповідає за якість та швидкість запам'ятовування, вибірковість та ефективність сприймання, опрацювання та використання актуальної інформації. Автором статті розглядаються проблеми розвитку уваги студентів музично-педагогічних спеціальностей, здійснюється аналіз специфіки розвитку такого

виду уваги, як сценічна увага музиканта-виконавця. Вивчаються шляхи збільшення обсягу уваги, що відбувається в результаті набуття студентами відповідних навичок, які формуються під час цілеспрямованих вправлянь, систематичного виконання конкретних завдань, спрямованих на розвиток уваги вихованців. Аналізується специфіка формування музично-виконавських навичок на початковому етапі та в процесі їхнього вкорінення.

У висновках до статті зазначено, що розвиненість необхідних якостей уваги музиканта-виконавця здатна забезпечити достатній рівень самоконтролю в навчальній та виконавській діяльності, сприятиме більш ефективному засвоєнню необхідних спеціальних музичних умінь та навичок.

Ключові слова: увага; уважність; концентрація; інтелектуальна сфера; педагог-музикант; музично-виконавські навички.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Врахування психологічних аспектів навчання та виховання майбутнього педагога-музиканта є необхідною умовою його фахової підготовки. Вивчення специфіки функціонування пізнавальної сфери студента, його індивідуально-психологічних характеристик, мотиваційної сфери є запорукою ефективності процесу підготовки фахівця. Залучення та широке використання в роботі викладача вищого навчального закладу інформації з різних галузей психологічних знань забезпечує можливість реалізовувати принципи індивідуального підходу в навчанні, гуманізації навчально-виховного процесу.

Постановка проблеми. Вивчення проблем розвитку інтелектуальної сфери особистості є необхідною умовою успішності процесу оволодіння знаннями, вміннями та навичками. Розгляд питань формування вищих інтелектуальних потреб особистості студента під час навчання, аналіз потенціалу його пізнавальної сфери, врахування цієї інформації під час групових та індивідуальних занять сприяє підвищенню ефективності навчання. Навчання є формою соціальної активності особистості, видом діяльності, спрямованим на оволодіння багажем знань, комплексом необхідних умінь та навичок. Управління процесом навчання вимагає володіння педагогом ефективними підходами під час передачі знань, створення сприятливих психолого-педагогічних умов для їхнього засвоєння студентами. Врахування психологічних аспектів функціонування пізнавальної сфери студента, обсягу та глибина пам'яті, сформованості чітких установок у навчанні, особливостей його емоційної сфери дасть змогу глибше розуміти мотиви студента, перспективи в засвоєнні знань. Врахування в навчанні такого важливого компонента інтелектуальної сфери особистості, як увага, є визначальним.

Увага зумовлює направленість і зосередженість свідомості на певних об'єктах, що уможливорює найбільш яскраве відображення їх. «Увага – це зосередженість діяльності суб'єкта в певний момент часу на певному реальному або ідеальному об'єкті (предметі, події, образі, думці), внаслідок чого підвищується рівень сенсорної, інтелектуальної або рухової активності індивіда» [1, с. 143]. Важливими функціями уваги є здійснення добору інформації, яка потрапляє в поле свідомості, забезпечення вибірковості зосередження психічної активності на певному об'єкті, активізація або загальмовування активності психічних процесів. Відповідно до вчення І. Павлова увага відображає в корі півкуль головного мозку вогнища збудження, що є виявом безумовного орієнтувального рефлексу. Таке вогнище збудження гальмує активність сусідніх ділянок кори головного мозку, а отже, психічна діяльність концентрується на одному об'єкті. За О. Ухтомським стійке джерело збудження в корі не лише загальмовує активність інших джерел збудження, але і здатне переключати активність, яка виникла в

інших нервових центрах. Особливо активним є вияв уваги в тих випадках, коли її об'єкт пов'язаний із задоволенням біологічних потреб, фізіологічно значущих мотивів. У такому випадку відбувається переміщення нервової енергії в ті ділянки кори, які пов'язані з бажаним об'єктом та засобами задоволення потреби [2].

На думку Т. Рібо активність уваги тісно пов'язана з емоційною сферою людини, оскільки здатність до утримання уваги та її інтенсивність безпосередньо зумовлена характером емоцій, які спричинені певним предметом чи явищем. Вчений доводить, що інтелектуальна увага активізує кровообіг в органах, які беруть участь у процесі мислення. Зосередженість уваги супроводжується також активністю різних частин тіла: обличчя, кінцівок, що теж є умовою підтримання достатнього ступеня концентрування уваги. Рухи, на думку Т. Рібо підсилюють необхідний стан свідомості [3]. Отже, увагу трактують також як організоване рухове пристосування до навколишнього середовища. Відповідно до іншого підходу в психології увага тісно співвідноситься з попереднім життєвим досвідом людини, її здатністю передбачити результат своєї активності. С. Рубінштейн, М. Добринін не вважали увагу самостійним пізнавальним процесом, оскільки на відміну від сприймання, відчуття, пам'яті, мислення, уяви вона становить лише характеристику перебігу психічної діяльності і виражає зв'язок з об'єктом, на якому зосереджена. П. Гальперін називає увагою орієнтувально-дослідницьку діяльність людини, виділяючи головною її функцією контроль над змістом дії чи психічного образу. Вчений вважає її самостійним психічним актом у тому випадку, коли певна дія стає розумовою, в інших випадках відносить її до обслуговуючих процесів психіки [4].

Аналіз останніх джерел і публікацій. Фундаментальні дослідження психології уваги належать В. Джемсу, М. Ланге, Е. Тітченеру, Е-К. Черрі, С. Рубінштейну, М. Добриніну, Ю. Гіппенрейтеру, Д. Брондарту, А. Трайсману, Н. Норману, У. Найсеру, Дж. Хохбергу. Сучасні дослідження вчених у галузі музичної психології уможливають розгляд специфіки розвитку уваги музиканта-виконавця. Ю. Цагареллі в праці «Психологія музично-виконавської діяльності» аналізує специфіку розвитку сценічної уваги музиканта під час музично-виконавської діяльності [5]. У роботі В. Петрушина «Музична психологія» розкрито роль уваги в забезпеченні самоконтролю музично-виконавської діяльності студента [6]. С. Науменко в книзі «Психологія музичної діяльності» здійснює аналіз особливостей розвитку уваги в процесі музичного розвитку дітей різного віку [7].

Вивчення особливостей функціонування уваги є важливим у педагогіці, оскільки вона відповідає за якість та швидкість запам'ятовування, вибірковість та ефективність сприймання, опрацювання та використання актуальної інформації. Увага бере участь у переважній більшості психічних процесів людини, активізує її рухові, вегетативні реакції, безпосередньо впливає на пізнавальну діяльність. Важливою проблемою в навчанні є здатність до добору актуальної інформації, спроможність достатньо часу утримувати її в полі свідомості для глибокого опрацювання.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою написання статті є аналіз властивостей уваги музиканта-виконавця. **Завданнями** є вивчення характеристик уваги, психофізіологічних основ функціонування уваги студента-музиканта під час виконавської діяльності, аналіз властивостей уваги для підвищення якості засвоєння музично-виконавських навичок студентами музично-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

У психології розрізняють довільну, мимовільну, післядовільну увагу. Довільна увага характеризується активністю свідомості, залученням вольових процесів, цілеспрямованістю, стійкістю, організованістю. Такий вид уваги найбільш часто використовується під час навчання за умови постановки його чіткої мети та завдань. На відміну від довільної, мимовільна увага виникає пасивно, залишається активною невелику кількість часу та активізується поза задіянням вольових процесів. Післядовільна увага, як і мимовільна, не вимагає активних вольових зусиль для її концентрації, але характеризується спрямованістю, долученням свідомої постановки мети [2].

Виділяють основні властивості уваги: стійкість, обсяг, вибірковість, концентрація, розподіл, коливання, переключення, відволікання. Вивчення та врахування в роботі властивостей уваги важливо для педагога будь-якого спрямування. Необхідним є глибоке розуміння механізмів функціонування уваги, її характеристик у музичній педагогіці. Специфіка занять різними видами музичного мистецтва вимагає особливої наполегливості в роботі, обов'язкового дотримання принципу системності занять, необхідності тривалих вправлянь, спрямованих на закріплення музично-технічних виконавських навичок. Потреба займатися систематично, упродовж тривалого часу відпрацьовуючи технічні моменти виконання, вимагає тривалого концентрування уваги на навчальному матеріалі, вміння продуктивно, без швидкої втомлюваності проводити репетиційний час. Робота над технічним боком виконання музичного твору вимагає особливої уважності, як і вивчення музичного матеріалу напам'ять.

Обсяг уваги визначається кількістю тих об'єктів, які здатен сприймати, аналізувати, оцінювати індивід одночасно, або кількістю дій, які можуть бути виконані ним одночасно. Він збігається з об'ємом короткотривалої пам'яті. Обсяг уваги залежить від характеру та якості матеріалу, що сприймається, умов сприймання, рівня зацікавленості людини об'єктами чи явищами, що потрапляють у поле уваги, завдань, які поставлені перед нею, рівнем розвитку відповідних навичок. Так, організовуючи процес сприймання музичного матеріалу на занятті музичного мистецтва об'єм уваги буде вужчим, якщо педагог ставить перед студентом завдання проаналізувати конкретний елемент музичного матеріалу, наприклад, охарактеризувати динамічні відтінки у творі, прослідкувати зміни темпу. Якщо триває прослуховування вокального твору, завданнями можуть бути аналіз вокально-технічних труднощів, тембральних характеристик співацького голосу, співацьких прийомів, особливостей артикуляції, специфіки співацького дихання, оцінювання міміки та жестикулювання виконавця, точності інтонування, вірного співвідношення голосів в ансамблі та з акомпануючим інструментом. Ставлячи перед вихованцем завдання аналізу конкретних об'єктів педагог звужує обсяг уваги, але аналіз сприйнятих об'єктів стає більш продуктивним, більш глибоко усвідомленим, результатом його є актуальний, корисний матеріал. Об'єм уваги зростає в тому випадку, коли можливим є змістовне узагальнення кількох об'єктів сприйняття. Так, оголошуючи необхідним кінцевим результатом сприймання сформувані загальне враження від прослуханого твору, проаналізувати емоції, які виникли під час слухання музики об'єм уваги значно розширюється, зосередженість на аналізі деяких технічних чи художньо-виконавських елементах знижується і в студента формується загальне враження від прослуханої композиції.

Збільшення обсягу уваги відбувається в результаті набуття студентами відповідних навичок, які формуються під час цілеспрямованих вправлянь, систематичного виконання конкретних завдань педагога, спрямованих на розвиток уваги вихованців. Увага розвивається в результаті інтенсивного розумового розвитку, переходу

від орієнтування на чуттєвий зміст до мисленнєвого аналізу інформації. Специфіка формування музично-виконавських навичок на початковому етапі вимагає свідомого зосередження уваги на конкретних елементах виконавської техніки. Так, на занятті з постановки голосу найперше студент-початківець має зосередитися на правильності співацької постави, особливостях співацького дихання, утримуванні органів голосового апарату в певному положенні, оптимальному для якісного звуковидобування. Під час формування виконавських навичок музиканта-інструменталіста необхідним є впродовж тривалого часу зосереджувати увагу на відповідній позиції рук, тулуба, голови, м'язових відчуттях музиканта для того, щоби домогтися формування правильної постановки виконавського апарату. Вимога на початкових етапах занять утримувати в полі уваги кілька елементів виконавської техніки унеможлиблює якісне та швидке укорінення необхідних моторних стереотипів, якими є музично-виконавські навички. Під час закріплення кожної конкретної технічної навички педагог визначає час, коли можна доєднувати роботу над наступним елементом виконавської техніки, що зумовлює потребу розширювати поле уваги учня, свідомо контролюючи кілька складних виконавських елементів. З часом, у процесі цілеспрямованих, ефективних занять різними видами музичного мистецтва кількість об'єктів, які здатен одночасно контролювати студент зростає, що значно розширює обсяг уваги музиканта.

Розширити об'єм уваги можна й у результаті ретельного вивчення характеристик об'єкта, умов, у яких буде відбуватися його сприймання. Якщо ми сприймаємо та аналізуємо об'єкт у знайомих, регульованих умовах, нам вдається утримувати в полі уваги більшу кількість предметів, елементів дії, ніж за нових, незрозумілих обставин. Враховувати таку властивість важливо під час підготовки студентів до виступів перед слухацькою аудиторією. Під час публічного виступу музикант часто переживають стрес, що пов'язано зі значними емоціогенними умовами виконання музичних творів публічно. Зниженню надмірного хвилювання під час виступу сприяє високий ступінь відпрацьованості музичного матеріалу, попереднє ознайомлення студента з умовами концертного виступу. Ознайомившись з акустичними умовами концертного залу, особливостями музичного інструменту, освітленням, роботою звукопідсилюючої апаратури можна знизити рівень стресу й уникнути звуження кола уваги. Опинившись у знайомих умовах концертного залу виконавець зуміє ефективно розподіляти увагу на значущі об'єкти, уникаючи відволікання на нові, незвичні обставини виступу.

Володіння достатнім об'ємом уваги в навчанні музиканта-виконавця важливим передбачає й уміння свідомого її розподілення. Розподілення уваги — це здатність людини одночасно утримувати у сфері свідомості кілька об'єктів, виконувати кілька видів діяльності [2, с. 251]. Ця здатність винятково важлива в справі формування музично-виконавських навичок студентів, оскільки вокальні навички чи навички гри на музичних інструментах є складними комплексними утвореннями, які завжди поєднують у собі кілька елементів дій. Важливою є необхідність розподіляти увагу під час виконання музичних творів на сцені, коли виконавцю необхідно слідкувати одночасно за якістю власного виконання, внутрішніми фонаційними, м'язовими відчуттями, точністю виконання нотного тексту, художнім боком виконання, взаємодією з партнером по сцені, водночас аналізуючи реакцію публіки [5].

Наступною характеристикою уваги є її стійкість. Стійкість уваги – тривалість збереження інтенсивної уваги, що залежить від особливостей об'єктів та активності особистості [1, с. 144]. Показниками стійкості уваги є тривале її зосередження та цілеспрямованість, як необхідні внутрішні умови виконання завдання [2, с. 248]. Те, наскільки стійкою може бути увага, залежить від багатьох чинників, так, важливим є складність об'єкта уваги, ступінь ознайомленості з ним, рівень значущості його для

індивіда. На стійкість уваги безпосередньо впливають психофізіологічні чинники, тип нервової системи, темперамент, вік людини. Стійкість уваги залежить від зрозумілості навчального завдання, можливостей передбачення перспектив докладання інтелектуальних зусиль, розуміння механізмів розв'язання проблеми. На музичному занятті домагатися стійкості уваги студентів необхідно шляхом подання матеріалу цікаво та неординарно, породжуючи стійкий інтерес до об'єкту навчання, допомагаючи вихованцеві встановлювати нові зв'язки між відомими елементами дії, виконавськими прийомами. Рутинність, одноманітність заняття, необхідність повторювати складні елементи без усвідомлення механізмів додання виконавських технічних труднощів, неможливість спрогнозувати результат складної роботи призводить до розсіювання уваги, швидкої втомлюваності, втрати зацікавлення. Важливо добирати навчальний матеріал та організовувати музичні заняття у такий спосіб, щоб студенту вдавалося виконувати посильні виконавські завдання, що сприятиме кращому та тривалішому концентруванню уваги на об'єкті діяльності, активізації інтелектуальних зусиль.

Під час музичних занять зі студентами музично-педагогічних спеціальностей важливо враховувати таку властивість уваги, як коливання. Коливання уваги – зміна інтенсивності її зосередженості та стійкості [2, с. 249]. Коливання уваги проявляються по-різному залежно від ступеня усвідомленості цілей діяльності, тобто від того, який тип уваги активізований у індивіда у певний момент. Коливання уваги, зниження її інтенсивності відбувається в результаті втоми, виснаження центрів у корі півкуль головного мозку, які активізовані у процесі сприймання певного об'єкта. Така характеристика уваги залежить від типу нервової системи людини, тривалості зосередженості на об'єкті, умов сприймання, напруженості діяльності. Коливання уваги може спостерігатися навіть за умови активної зосередженості студента на об'єкті, оскільки природним є переведення уваги з одного об'єкта на інший внаслідок виснаження нервових центрів, задіяних у сприйманні. За наявності чіткої установки на довготривале концентрування уваги на певному об'єкті чи елементі дії зосередженість уваги на них повертається після відновлення запасу енергії в нервових центрах, які були виснажені через тривалу активність. Знижувати частоту коливань уваги в учнів на заняттях можна завдяки періодичним змінам видів діяльності, уникаючи надмірного повторення навчального матеріалу.

Переключення уваги полягає в перенесенні її з одного об'єкта чи дії на інший. У його основі покладено механізм гальмування інтенсивності збудження нервових процесів в одних ділянках кори півкуль головного мозку та поява їх в інших. Довільне переключення уваги, наприклад, під час навчання, може відбуватися не ефективно в тому випадку, коли новий об'єкт не є цікавим студенту, увагу необхідно перенести з нескладного об'єкта на більш складний. Довільне переключення увагу часто передбачає докладання вольових зусиль, володіння індивідом навичками саморегуляції. Для успішного навчання необхідно розвивати здатність до довільного, повного, швидкого переключення уваги. Важливою характеристикою уваги є і швидкість її переключення, яка залежить від типу нервової системи людини, активності протікання нервових процесів, відпрацьованості навичок роботи з навчальним матеріалом швидко та продуктивно, новизни, інтенсивності подразника. Здатність до швидкого переключення уваги важлива в навчанні, орієнтуванні в новій інформації, необхідності охоплення більшої її кількості і вимагає цілеспрямованого тренування [7]. Переключення уваги під час занять буде ефективнішим, коли студент за допомогою викладача чи самостійно може встановити зв'язки між новим, складнішим матеріалом та знайомим, вивченим раніше, що вимагає вмотивованості до виконання завдання, розуміння важливості наступного етапу роботи над музичним твором. Мимовільне переміщення уваги з основної діяльності на об'єкти, які не мають значення для успішного її виконання називається відволіканням [1, с. 144]. У

результаті відволікання значно звужується поле свідомості. Відбувається це внаслідок інертності нервових процесів, появи нового інтенсивного подразника, відсутності сформованих навичок саморегуляції в навчанні, володіння нового об'єкта яскравими, незвичними характеристиками.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Отже, володіння розвинутою увагою забезпечує активність мисленнєвої діяльності, дає змогу глибоко, всебічно аналізувати предмет вивчення, знаходити різноманітні варіанти розв'язання проблем. Музична діяльність, чи то навчальна, чи виконавська, вимагає розвиненості таких якостей уваги, як стійкість, достатній об'єм, здатність до тривалого концентрування, довільного переключення, розподілення. Ґрунтовне вивчення психофізіологічних основ функціонування уваги студента-музиканта, врахування цих знань у процесі навчання, підготовки до прилюдного виступу сприяє підвищенню якості виконання музичних творів. У процесі формування музично-виконавських навичок, чи під час прилюдного виконання музичного твору музикант-виконавець має свідомо аналізувати стан функціонування його виконавського апарату, якість виконання музичного матеріалу, яскравість передачі художнього задуму твору. Розвиненість необхідних якостей уваги музиканта-виконавця здатна забезпечити достатній ступінь самоконтролю в навчальній та виконавській діяльності, сприятиме більш ефективному засвоєнню необхідних спеціальних музичних умінь та навичок. Подальшого вивчення вимагають проблеми активізування уваги студента під час індивідуальних занять з постановки голосу, гри на музичному інструменті за допомогою примінення різноманітних зовнішніх стимулів.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLITERATED)

1. Тітов, І.Г., 2011. *Вступ до психофізіології*: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 296 с.
2. Савчин, М.В., 2011. *Загальна психологія*: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 464 с.
3. Винославська, О.В. та Бреусенко-Кузнецова О.А. 2005. *Психологія*: навчальний посібник. Київ: ІНК ОС, 352 с.
4. Гальперін, П.Я., 1999. *Уведення в психологію*. Москва: Університет, 332 с.
5. Цагареллі, Ю.А., 2008. *Психологія музично-виконавської діяльності*. Санкт-Петербург: Видавництво «Композитор Санкт-Петербург», 367 с.
6. Петрушин, В., 2008. *Музична психологія: навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Вид. 2*. Москва: Академічний проект: Трикста, 400 с.
7. Науменко, С.І., 2015. *Психологія музичної діяльності*. Чернівці: ПП «Видавничий дім «Родовід», 408 с.

PROPERTIES OF ATTENTION OF PERFORMING MUSICIANS

Olena Pryadko,

Candidate of Pedagogic Sciences, Docent
Associate Professor at the Department of Music
Kamianets-Podolskyi Ivan Ohienko National University
Kamianets-Podolskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0728-976X>
pryadkoov@ukr.net

Abstract. In the article, the peculiarities of the development of the intellectual sphere of the students of music-pedagogical specialties of higher educational establishments as a prerequisite for the successful mastering of knowledge and skills are reviewed. The issue of the development of higher intellectual needs of a student personality in the course of studies is considered. The potential of the cognitive sphere to be taken into account during group and individual classes is analysed. To manage the learning process a teacher should acquire effective approaches of teaching and creating favourable psychological and pedagogical environment for students. It is important to take into consideration the psychological aspects of functioning of the cognitive sphere of the personality of a student, the amount and depth of the memory, the formed level of motivation and the peculiarities of the emotional sphere. The study of the peculiarities of attention is especially important in pedagogy because it determines the quality and speed of memorization, selectivity and efficiency of perception and processing and the use of relevant information.

The author of the article deals with the issues of development of attention of the students of music-pedagogical specialties, especially their stage attention. The author also studies the ways to increase the capacity of attention, which is formed in the process of acquisition of the respective skills in the course of doing purposeful exercises and systematic tasks aimed at the development of attention. The specificity of formation and reinforcement of music-performing skills at the primary phase is analyzed. It is concluded that the development of necessary qualities of attention of a performing musician will provide the sufficient degree of self-control in the educational and performing activities and contribute to the efficient assimilation of necessary special music skills.

Key words: attention; attentiveness; concentration; intellectual sphere; teacher-musician; music-performing skills.

REFERENCES (TRANSLITERATED)

1. Titov, I.H., 2011. *Vstup do psikhofiziologii*. Navchalnyi posibnyk. Kyiv: Akademvydav, 296 s.
2. Savchyn, M.V., 2011. *Zahalna psikhologhiia* Navchalnyi posibnyk. Kyiv: Akademvydav, 2011. 464 s.
3. Vynoslavskaya, O.V., ta Breusenko-Kuznietsova, O.A. 2005. *Psikhologhiia Navchalnyi posibnyk*. Kyiv: INKOS, 352 s.
4. Halperin, P.Ia., 1999. *Uvedennia v psikhologhiiu*. Moskva: Universytet, 332 s.
5. Tsaharelli, Yu.A., 2008. *Psikhologhiia muzychno-vykonavskoi diialnosti*. Sankt-Peterburh: Vydavnytstvo «Kompozytor Sankt-Peterburh», 367 s.
6. Petrushyn, V., 2008. *Muzychna psikhologhiia*. Navchalnyi posibnykh dlia vyshchykh navchalnykh zakladiv. Vyd. 2. Moskva: Akademichnyi proekt: Tryksta, 400s.
7. Naumenko, S.I., 2015. *Psikhologhiia muzychnoi diialnosti*. Chernivtsi: PP «Vydavnychyi dim «Rodovid», 408 s.